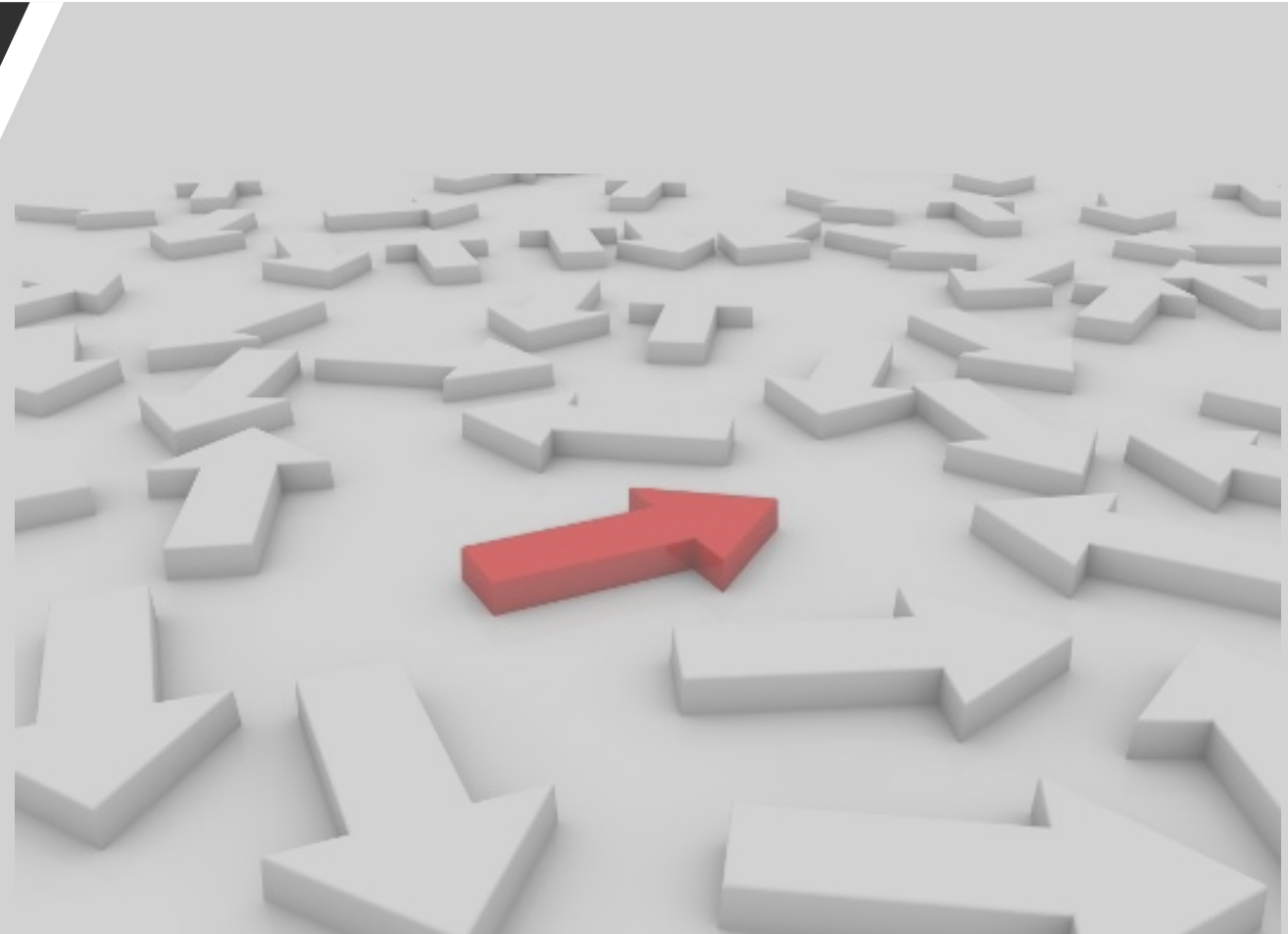

Onderzoeksrapportage
'Stimulering opschaling van
gemeentelijk energietoezicht'

Definitief

Inhoudsopgave

- Advies
 - Samenvatting conclusies inventariserend onderzoek
 - Opschaling en Doelstelling
 - Scenario's stimuleringsaanpak
 - Advies stimuleringsaanpak
- Rapportage
 1. **Achtergrond** (Onderzoekopgaven, Relevant onderzoek, Utrechts speelveld, Stimuleringsregelingen, Huidige en Nieuwe regelgeving)
 2. **Leren van andere provincies** (Kijk in keuken van strategie, aanpak en visie van provincies)
 3. **Inzicht in Omvang en Impact** (Populatie, Aanpak Energietoezicht, Kentallen, Prestaties in uitvoering, Impact)
 4. **Utrechtse Wensen & Behoeften** (Ambities, Rol provincie, Beschikbare en benodigde financiën)
- Uitwerkingen
 - Beschikbare financiële regelingen en middelen
 - Online vragenlijst
 - Deelnemers onderzoek

Advies - 'Samenvatting conclusies inventariserend onderzoek' (1)

Centrale vraag: Wat zijn de stimuleringsmogelijkheden voor provincie Utrecht om het aantal gemeentelijke energiecontroles op te schalen?

- Op basis van inventariserend onderzoek naar ervaringen van andere provincies en de behoefte van Utrechtse gemeenten (en omgevingsdiensten)
- Uitgewerkt in minstens drie scenario's voor de aanpak met voor- en nadelen.
- Advies over een realistische doelstelling over het aantal te behalen controles, de afspraken met gemeenten hierover, de provinciale rol in de stimuleringsaanpak en de wenselijkheid van een financiële bijdrage in de vorm van subsidie.

Belangrijkste conclusies inventariserend onderzoek

Utrechts speelveld 'Energietoezicht'

1. Gemeenten zijn bevoegd voor het energietoezicht. M.u.v. van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein hebben alle gemeenten de uitvoering van het energietoezicht van inrichtingen (vallend onder midden- en grootverbruikers) bij de ODRU en RUD Utrecht belegd.

Leren van andere provincies

1. Tussen provincies is er een grote verscheidenheid in de gekozen strategie (benadering, werkwijze en reikwijdte), uiteenlopend van een brede samenhangende strategie met mix van instrumenten (akkoord, financiële stimulering, faciliterende monitoring, verbinding met lokale plannen en stimulering, stimulerend toezicht) tot beperkte tot

afwezige stimulerende of faciliterende provinciale rol bij energietoezicht ('bal ligt bij omgevingsdienst').

2. Noord-Holland, Gelderland en Flevoland kennen een vorm van gezamenlijke afspraak (akkoord, gezamenlijke strategie). Andere provincies zien weinig toegevoegde waarde in een akkoord of convenant.
3. Noord-Holland en Gelderland kennen een financiële stimulering van energietoezicht richting gemeenten. De overige niet of niet meer.
4. Alle provincies zien het belang van data gedreven werken, dashboard, monitoring. Over de haalbaarheid wordt wisselend gedacht. In Noord-Holland loopt dit (goed), Gelderland volgt voorbeeld Noord-Holland en in Zuid-Holland ligt het stil.
5. In de meeste provincies is een bepaalde vorm van een structureel netwerk(overleg) van energiespecialisten.

Inzicht in Omvang en Impact nieuwe regelgeving

1. Om verschillende redenen blijkt het nog steeds lastig te zijn om tot betrouwbare gegevens over de populatie van bedrijven te komen.
2. De (voorlopige) raming is dat ruim 5.800 bedrijven onder de informatieplicht vallen waarbij 77% van de bedrijven een melding informatieplicht heeft gedaan en 12% van de bedrijven voldoet aan de te nemen maatregelen
3. Vanwege de huidige 'energicrisis' mag – los van stimulering door overheden – een hogere urgentie en prioriteit bij bedrijven om maatregelen te nemen (prijsprikkel) worden verwacht.

Advies - 'Samenvatting conclusies inventariserend onderzoek' (2)

4. Het huidige uitvoeringsniveau van energietoezicht in Utrecht is 600-700 bedrijven die jaarlijks worden gecontroleerd. Op basis van een aantal aannames betekent het huidige uitvoeringsniveau dat 6 tot 7 jaar nodig is om alle bedrijven te controleren. Dit betekent nog niet dat alle bedrijven in 2030 dan ook voldoen aan de te nemen besparingsmaatregelen. Hiervoor is echter geen betrouwbare inschatting te maken.
5. Op basis van een populatie van ruim 5.800 bedrijven en de prestatiecijfers van de uitvoeringsorganisaties is bij 25% tot 30% (indicatief) van de bedrijven een energiecontrole uitgevoerd.
6. Er is een beweging gaande van toezicht energiebesparing naar 'verduurzaming, energietransitie' en 'pak alles mee wat te maken heeft met energie'. Dit is ook de visie van beide Utrechtse gemeenten (Utrecht en Nieuwegein) die de taken (deels) zelf uitvoeren.
7. De aanpak in energietoezicht verschilt tussen beide omgevingsdiensten. Kenmerkende verschil zit in het uitvoeringsniveau (alleen wettelijk of meer).
8. Beide Utrechtse omgevingsdiensten ervaren een aantal knelpunten in de uitvoering: betrouwbaarheid van data, samenwerking met en opdrachten van gemeenten. Uitvoering energietoezicht omgevingsdiensten en gemeenten zijn 'niet verbonden werelden'.
9. De huidige regelgeving ondergaat een aantal belangrijke veranderingen (verbreding, actualisatie, toezicht wettelijke basistaak) en leidt tot wijzigingen:
 - In de bestaande werkwijzen: als met de energiewet het mogelijk wordt inzicht te verkrijgen in de verbruiksdata dan leidt dit tot aanzienlijk minder voorbereidingstijd en lagere kentallen.
 - In taakuitvoering: overdracht van de taak en capaciteit van gemeenten Utrecht en Nieuwegein naar RUD doordat energietoezicht een wettelijke basistaak wordt.
 - In de opgave: meer bedrijven die onder de informatieplicht vallen (zonder inzicht in het exacte aantal)
 - In uitvoeringskosten: een verhoging van de benodigde capaciteit / kentallen (zonder dat in dit stadium te kwantificeren is)
10. Specifiek de verbreding van de energiebesparingsplicht (het meenemen van maatregelen voor duurzame opwek) wordt niet direct als een verzwaarde last in capaciteit (kentallen) gezien, andere wijzingen in regelgeving wel. Daarbij is aangegeven dat er efficiëntie in de uitvoering te behalen valt als sprake is van betere informatievoorziening en –ondersteuning.

Utrechtse ambities en wensen

1. De ambities van gemeenten voor energietoezicht verschillen sterk en lopen uiteen van geen ambitie/doel tot verbrede ambitie/doel op energietransitie. De aanwezigheid van expliciete doelstellingen en opdrachtverstrekking aan de omgevingsdiensten wordt als een belangrijke stimulans in de versnelling en opschaling gezien.
2. De meeste gemeenten zijn van oordeel dat energietoezicht bij bedrijven een belangrijke bijdrage levert aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente. Een aantal partijen is echter van oordeel dat om ambities in energiebesparing te realiseren het noodzakelijk is om meer te doen dan het wettelijke en breder te kijken dan energietoezicht.

Advies - 'Samenvatting conclusies inventariserend onderzoek' (3)

3. Nagenoeg alle gemeenten uit dit onderzoek onderschrijven de ambitie dat in 2030 alle bedrijven minimaal voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht.
4. Driekwart van de respondenten (vragenlijst) weet nog niet of de gemeente bereid is extra controles uit te voeren.
5. De Utrechtse gemeenten en omgevingsdiensten zien een provinciale rol weggelegd in:
 - Het versterken van het opdrachtgeverschap richting omgevingsdiensten
 - Meer verbinden van gemeenten onderling en richting omgevingsdiensten
 - Het faciliteren of ondersteunen van (ondersteunende) processen voor energietoezicht / -besparing
6. Een convenant / akkoord inzake energiebesparing bij bedrijven heeft in dit stadium nog weinig toegevoegde waarde.
7. Naast het gemeentelijk reguliere VTH-budget en de middelen die de gemeenten ontvangen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord zijn vanuit het Rijk gericht middelen (SPUK) beschikbaar gesteld voor energietoezicht van circa € 4 mln. voor de periode 2022-2026. De omgevingsdiensten kunnen voor deze periode circa 6 – 7 fte (extra) inzetten voor energietoezicht.
8. Geen van de respondenten antwoordt met ja op de vraag of een subsidieregeling (met cofinanciering) vanuit de Provincie Utrecht behulpzaam is om gemeenten te bewegen tot extra financiering van energietoezicht.
9. De opvattingen zijn wisselend op de vraag in hoeverre de huidige SPUK-middelen dekkend zijn. In ieder geval betreft het een sterke impuls om de capaciteit te verhogen en daarmee het energietoezicht op te schalen.
10. De meeste betrokkenen in het onderzoek geven aan dat een gebrek aan middelen in dit stadium niet het grootste issue is maar de knelpunten in de uitvoering (opdrachten aan omgevingsdiensten, voldoende expertise/deskundigheid, betere informatievoorziening en tools). Voor het wettelijke energietoezicht lijken voldoende middelen beschikbaar.

Advies - 'Opschaling en Doelstelling'

Is opschaling / versnelling van energietoezicht nodig?

- In vergelijking tot de periode voor 2021 is reeds sprake van opschaling van het energietoezicht. Met de rijksmiddelen voor omgevingsdiensten is de verwachting (o.a. RUD Utrecht) dat het aantal verder opgeschaald gaat worden.
- Op basis van het huidige uitvoeringsniveau duurt het tot 2030 voordat alle energierelevante bedrijven zijn gecontroleerd (eventueel ca. 2 jaar later als het aantal bedrijven groter is dan aangenomen en eventueel eerder als omgevingsdiensten tot meer opschaling overgaan en als rekening wordt gehouden met het feit dat bedrijven ook via andere wegen worden gestimuleerd tot energiebesparing.
- Kijkend naar andere provincies zien we de ambities uiteenlopen van '100% toezicht in 2025' (Noord-Holland), '50% toezicht in 2024' (Gelderland) en '50% van alle bedrijven worden 1 x in de 8 jaar bezocht' (Fryslân).
- 100% energietoezicht staat niet gelijk aan het feit dat bedrijven ook voldoen aan de te nemen besparingsmaatregelen. En de feitelijke energiebesparing is toch waar het om gaat. Dit pleit ook voor een doelstelling voor bereiken van genomen energiebesparingsmaatregelen (en opwekmaatregelen).
- Essentieel is dat de verwachte opschaling ook daadwerkelijk plaatsvindt, hier kan de provincie een rol in vervullen (borgen bij RUD dat dit gebeurt en stimuleren bij ODRU dat dit gaat gebeuren).
- Concluderend kan worden gesteld dat opschaling/versnelling wenselijk is, in ieder geval dat geborgd wordt dat dit gaat gebeuren.

Wat is een realistische doelstelling?

- Sturend voor het bepalen van een realistische doelstelling zijn het huidige niveau / "IST" (zie hiervoor), de ambitie (wat wanneer willen bereiken?) / "SOLL" en al dan niet in te zetten stimuleringsmaatregelen (minimaal tot intensief).
- Op basis van het voorgaande (er is reeds opschaling, verdere versnelling gewenst of in ieder geval geborgd en verbreden van energiebesparing), lijken de volgende type doelstellingen passend. De doelstellingen zijn samen met het veld nog op maat te maken of te verbijzonderen waarbij de 1^e doelstelling als overkoepelende doelstelling te beschouwen is.
 1. In 2030 voldoet 100% van de bedrijven aan de wettelijke energiebesparingsmaatregelen
 2. In 2027 is bij 100% van de bedrijven energietoezicht uitgevoerd.
 3. In 2027 is bij 70% van de bedrijven energietoezicht uitgevoerd waarbij de overige 30% wordt bereikt met stimuleringsprojecten

Advies - 'Scenario's stimuleringsaanpak'

- Voor de stimuleringsaanpak zijn grofweg de volgende categorieën te onderscheiden:
 - a) Financiële stimulering in de vorm van een provinciale subsidieregeling voor opschalen energietoezicht door gemeenten.
 - b) Bestuurlijke stimulering door het maken van bindende afspraken (in de vorm van convenant, akkoord, programma)
 - c) Beperkte of intensieve faciliterende stimulering door initiatieven, taken, aanpakken als provincie te ondersteunen (op verschillende manieren; mede uitvoeren, coördineren, beschikbaar stellen van middelen, etc.)
- Door de verschillende stimuleringsmaatregelen te combineren (en te koppelen aan inhoudelijke doelstellingen) zijn diverse scenario's te maken. Provincie Utrecht had ten behoeve van dit onderzoek reeds een aantal scenario's geduid. Deze scenario's zijn getoetst en aangescherpt op basis van de hiervoor beschreven conclusies en adviezen:
 1. Een stimuleringsaanpak zonder subsidieregeling en zonder bindende afspraken waarbij provincie de gemeenten en omgevingsdiensten beperkt faciliteert zelf verantwoordelijkheid te nemen om de (geformuleerde) doelstellingen te realiseren.
 2. Een stimuleringsaanpak zonder subsidieregeling maar met bindende afspraken waarbij provincie de gemeenten en omgevingsdiensten intensief faciliteert om de (geformuleerde) doelstellingen te realiseren.
 3. Een stimuleringsaanpak met subsidieregeling waarbij provincie de gemeenten en omgevingsdiensten beperkt faciliteert om de (geformuleerde) doelstellingen te realiseren.
 4. Een stimuleringsaanpak met subsidieregeling en bindende afspraken waarbij provincie de gemeenten en omgevingsdiensten intensief faciliteert om de (geformuleerde) doelstellingen te realiseren.
- Het beoordelen van de scenario's in voor- en nadelen biedt weinig houvast in het bepalen van het passende en gewenste scenario. Immers als voorbeeld, een subsidieregeling heeft als voordeel dat er een financiële prikkel wordt afgegeven maar relevanter is de vraag of een dergelijke maatregel in de huidige context effectief is.
- Bepalende factoren in de te kiezen strategie / scenario zijn:
 - Uitvoeringsfase van energietoezicht (achterlopend of niet)
 - 'Kracht en positie' van omgevingsdiensten
 - Behoeftte van gemeenten

Advies - 'Advies stimuleringsaanpak'

Vasthouden & borgen van huidig niveau en voornemens

De uitvoering van energietoezicht bij bedrijven ligt grotendeels bij beide omgevingsdiensten. Het energietoezicht bij bedrijven wordt een wettelijke basistaak waardoor nog meer uitvoering bij omgevingsdiensten komt te liggen. De uitvoering van het energietoezicht is inmiddels goed op gang gekomen en wordt naar verwachting verder opgeschaald (RUD Utrecht verwacht met SPUK-middelen een opschaling van toezicht (factor 3-4). Het is vooral zaak dit vast te houden i.c. te borgen.

Geen subsidieregeling maar gerichte ondersteuning / facilitering van verbeteringen

Met SPUK-middelen toezicht & handhaving energiebesparing wordt een aanzienlijke, rechtstreekse financiële impuls aan omgevingsdiensten gegeven. Hiermee lijkt een aanvullende subsidieregeling voor gemeenten niet nodig. Het is effectiever om middelen vrij te maken voor gerichte facilitering en investering in het oplossen van knelpunten of stimuleren van ambities die er bestaan:

- Borgen dat voldoende capaciteit/deskundigheid beschikbaar is, bijvoorbeeld opzet van een expertpool van energiecapaciteit
- Een verbrede benadering naar energietransitie/duurzaamheid door betrekken van bovenwettelijke maatregelen/adviezen
- Versterken van het opdrachtgeverschap van gemeenten richting omgevingsdiensten door o.a. expliciteren van afspraken en opdrachten
- Meer verbinden van gemeenten onderling en richting omgevingsdiensten, o.a. door opzet van netwerk van energiespecialisten, realiseren van een meer uniforme (en modulaire) aanpak van energietoezicht nieuwe stijl.

- Verantwoordelijkheid nemen (samen met omgevingsdiensten) voor betrouwbare data middels opzet en inzet van monitoringtools / dashboards, gericht op 1 overzicht op de schaal van Utrecht (provinciaal digitaal dashboard)
- Faciliteren en ondersteunen in delen van informatie richting zowel overheden (bv. webinars, handreikingen e.d.) als bedrijven (bv. Energieloket voor bedrijven)

Programmatische afspraken en vertaling naar maatwerk opdrachten

Een deel van de gemeenten heeft expliciete ambities/doelen geformuleerd. De aanwezigheid hiervan wordt als een belangrijke stimulans gezien in de versnelling en opschaling. Een vorm van bindende afspraken hierover is gewenst, een convenant/besparingsakkoord lijkt in dit stadium weinig toegevoegde waarde te hebben (kost vooral tijd). Het voorstel is te komen tot een programmatische (provincie brede) afspraak tussen gemeenten, omgevingsdiensten en provincie om de (geformuleerde) doelstellingen te borgen en te vertalen in jaarprogramma's en expliciete opdrachten aan de omgevingsdiensten. De gemeenten moeten daarbij de keuze hebben in tempo en aanpak (minimaal versus verbreed, branchegericht, bedrijventerreinen), wat de omgevingsdiensten met een modulaire aanpak moeten kunnen bieden.

Op basis van deze advieslijn heeft scenario 2 de voorkeur: *Een stimuleringsaanpak zonder subsidieregeling maar met bindende afspraken waarbij provincie de gemeenten en omgevingsdiensten intensief faciliteert om de (geformuleerde) doelstellingen te realiseren.*

Rapportage – Deel 'Achtergrond'

Achtergrond & Onderzoek

Probleemstelling

- Nog lang niet alle Utrechtse bedrijven voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht.
- In de provincie Utrecht zijn in vergelijking tot andere provincies tot nu toe relatief weinig energiecontroles uitgevoerd.
- Binnen provincie lopen diverse projecten op het gebied van stimulering waarbij energiebesparing deel uitmaakt van de agenda. Het is wenselijk dat bedrijven die via deze weg bereikt worden aan het eind van het traject minimaal voldoen aan de energiebesparingsplicht.
- Er is inzicht nodig in wat de nieuwe regelgeving betekent voor de uitvoering.

Ambitie & Aanpak provincie Utrecht

- Provincie hanteert 2-sporenbeleid: Stimuleren (o.a. middels projecten) en handhaven door energietoezicht bij inrichtingen (bedrijven en maatschappelijk vastgoed)
- De provincie Utrecht wil een bijdrage leveren aan de versnelde uitvoering van het energietoezicht.
- Het is gewenst dat alle bedrijven in de Provincie Utrecht binnen afzienbare tijd (bijvoorbeeld voor 2030) minimaal voldoen aan de wettelijke

energiebesparingsplicht, omdat dit bijdraagt aan de ambities van de provincie om meer energie te besparen bij bedrijven.

Opgaven inventariserend onderzoek

1. Omvang van opgave bij omgevingsdiensten en gemeenten in termen van populatie bedrijven onder besparingsplicht, stand van zaken uitvoering controles en impact van nieuwe regelgeving op kosten en uitvoering.
2. Ervaringen van stimulering bij andere provincies van projecten ter ondersteuning van energiecontroles, inzet van financiële regeling, voor- en nadelen van gekozen strategie en voorbereiding op nieuwe regelgeving 2023
3. Behoeftte en wenselijkheid bij Utrechtse gemeenten inzake ambities van gemeenten, rol van provincie, beschikbare en benodigde middelen om tot opschaling van aantal energiecontroles te komen.

Uitvoering onderzoek

- Uitvoeringsperiode: ½ september – ½ oktober (4 weken)
- Methoden: bureaustudie, interviewgesprekken gemeenten (10), provincies (7), omgevingsdiensten en online vragenlijst onder gemeenten

Eerder uitgevoerd onderzoek provincie Utrecht

Inventarisatie gemeenten VTH-beleid en Energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties, juli 2020. Conclusies & Aanbevelingen (en opvolging hiervan tot op heden)

- Het merendeel van de gemeenten heeft energiebesparingsdoelen in de gemeentelijke klimaatplannen opgenomen. Een derde ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties.
 - De meeste gemeenten beschikken niet of nauwelijks (parttime) over specifieke capaciteit
 - Voorstel om Utrechts Kennisnetwerk Energiebesparing Bedrijven en Maatschappelijke Organisaties op te richten.
 - In 2021 twee bijeenkomsten: geen succes, nagenoeg geen deelname
 - Bezetting bij gemeenten is beperkt, uitvoering ligt bij omgevingsdiensten, geen prioriteit
 - De handhaving bij bedrijven van gemeente tot gemeente zeer sterk verschilt.
 - Richting maatschappelijke organisaties zien we dat gemeenten een vergelijkbaar ontzorgingstraject aanbieden.
 - Gemeenten geven aan dat er een rol weggelegd is voor provincie Utrecht om onderlinge kennisuitwisseling te faciliteren, een coördinerende rol te pakken en een mogelijke financiële ondersteuning te verzorgen.
- Advies om beleidsvoorstel uit te werken door provincie Utrecht om verschillende vormen van stimulering van energiebesparing uit te werken (inclusief aanpak verduurzaming van bedrijventerreinen).
 - [Onbekend wat er aan beleidsvoorstellen is ontwikkeld](#)
 - [Invoering van USET-subsidie](#)
 - [Voorstel van convenant is niet opgevolgd](#)

Utrechts speelveld 'Energietoezicht'

- Gemeenten zijn bevoegd gezag voor het toezicht op energiebesparings- en informatieplicht. Voor bedrijven die onder het wettelijke basistakenpakket vallen, ligt de uitvoering van het energietoezicht verplicht bij de omgevingsdienst (OD). Afhankelijk van opdracht aan de OD voert de gemeente of de OD het energietoezicht op overige bedrijven uit.
- M.u.v. van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein hebben alle gemeenten de uitvoering van de energiebesparings- en informatieplicht bij de ODRU en RUD Utrecht belegd. Utrecht en Nieuwegein voeren dit in eigen beheer uit voor de bedrijven die niet onder het wettelijke basistakenpakket van de OD vallen.
- Alle gemeenten van de ODRU hebben het volledige VTH-milieutakenpakket bij de OD ondergebracht inclusief energie. Voor de RUD Utrecht is dit beeld wisselend (sommigen alleen basistaken).
- Bedrijven die onder BRZO regelgeving vallen worden door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied gecontroleerd en de overige bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen worden door de Regionale uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht) uitgevoerd.
- De medewerkers van de omgevingsdiensten zijn opgeleid op kosten van de provincie Utrecht om de taken op het vlak van energie uit te kunnen voeren.

Huidige regelgeving

Bedrijven met energiebesparingsplicht

- De energiebesparingsplicht is sinds 1993 onderdeel van de Wet Milieubeheer.
- Inrichtingen (bedrijven) die veel energie gebruiken (meer dan 50.000kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgasequivalenten, zogeheten midden- en grootverbruikers) moeten minimaal voldoen aan de energiebesparingsplicht waarbij alle maatregelen (Erkende Maatregelenlijst – EML) op het vlak van energiebesparing genomen moeten worden die zich binnen 5 jaar terugverdienen.
- Gemeenten zijn bevoegd gezag voor de inrichtingen die moeten voldoen aan de energiebesparingsplicht, uitvoering ligt vaak bij de omgevingsdiensten.

Bedrijven met informatieplicht energiebesparing

- Inrichtingen (bedrijven) met energiebesparingsplicht (vallend onder Activiteitenbesluit) moeten vanaf 1 juli 2019 voldoen aan de informatieplicht energiebesparing, waarbij zij rapporteren welke erkende maatregelen zijn uitgevoerd.
- Er zijn uitzonderingen voor de informatieplicht. Bepaalde bedrijven hebben geen informatieplicht omdat ze bijv. vallen onder convenanten of vergunningplichtig zijn. Er zijn/komen wijzigingen op deze uitzonderingen.
- Het toezicht op de informatieplicht wordt meestal belegd bij omgevingsdiensten gelijk aan energiebesparingsplicht.

Energielabel C Kantoren per 1-1-2023

- Per 1 januari 2023 moeten kantoren energielabel C of hoger hebben om nog als zodanig gebruikt te mogen worden.
- Gemeente is handhaver en treedt op bij overtreding van de Energielabel C-verplichting (aankondiging 2022, controle, hercontrole, handhaving)
- RVO biedt periodiek geüpdatete lijst per gemeente.

Bedrijven met EED-Auditplicht

- De Energie-audit EED is een verplichting vanuit de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED).
- Audit-plichtige ondernemingen moeten elke 4 jaar een energie-audit doen. De afgelopen 2e ronde eindigde op 31 december 2020. Medio 2023 start waarschijnlijk de 3e ronde Energie-auditplicht EED.
- Er is overlap tussen de Onderzoeksplicht en de EED-auditplicht
- RVO voert het toezicht uit voor de EED- auditplicht

Hiernaast ook keuringsverplichting klimaatinstallaties, rapportageverplichting vervoer.

Nieuwe regelgeving

Energiebesparingsplicht wordt uitgebreid (juli 2023)

- Ook maatregelen voor gebouwgebonden opwekking van duurzame energie met een terugverdientijd van maximaal 5 jaar worden verplicht.

Verbreding reikwijdte van energiebesparingsplicht bedrijven (2023)

- De energiebesparingsplicht wordt in 2023 uitgebreid naar vergunningplichtige en ETS-bedrijven.
- Eind 2023 moeten alle bedrijven en instellingen voor de tweede maal voldoen aan de informatieplicht op basis van de aangepaste EML-lijsten.

Actualisatie en verbreding Erkende Maatregelenlijst (2023)

- EML wordt geactualiseerd en monitoring en het toezicht op de besparingsplicht worden geïntensiveerd.
- EML Gebouwen wordt naast EML Activiteiten geïntroduceerd, voor alle bedrijven en instellingen die aan de Energiebesparingsplicht moeten voldoen.

Inwerkingtreding van Omgevingswet (vooralnog voorzien op 1-7-2023)

- Begrip 'inrichting' verdwijnt. De regels over energiebesparing zijn opgesplitst in milieubelastende activiteiten (Besluit activiteiten leefomgeving – BAL) en activiteiten rond bestaande gebouwen (Besluit bouwwerken leefomgeving –

BBL).

- Voor energiebesparingsplicht geldt een overgangperiode van ½ jaar.
- Toezicht op energiebesparingsplicht bij bedrijven wordt onderdeel van wettelijk basistakenpakket dat verplicht bij de OD ondergebracht dient te worden.

Wetsvoorstel Energiewet (UHT) (2024)

- Vervanging van huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, implementatie nieuwe Europese regelgeving en invulling afspraken uit het Klimaatakkoord
- Met UHT wordt het waarschijnlijk mogelijk dat data van energieverbruik van bedrijven inzichtelijk wordt.

Onderzoekplicht energie-intensieve bedrijven (2023)

- Voor bedrijven met een jaarlijks energiegebruik vanaf 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 m³ aardgas(equivalent)
- Inventarisatie maatregelen met een terugverdientijd van ten hoogste 5 jaar + uitvoeringsplan
- Uiterlijk 1 december 2023 onderzoek indienen, daarna eenmaal in de 4 jaar
- Omgevingsdiensten zien toe op de onderzoekplicht.

Rapportage – Deel ‘Leren van andere provincies’

Kijk in keuken van aanpak andere provincies (1)

Provincie Noord-Holland

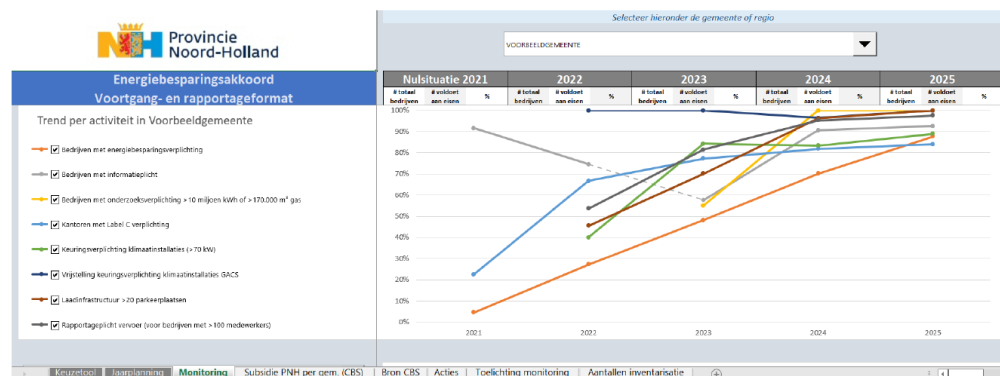
- Provincie stimuleert met aanpak bestaande uit (1) Energiebesparingsakkoord 2022-2025, (2) Werkplan omgevingsdiensten, (3) Lokale plannen van aanpak en (4) Uitvoeringsregeling Stimulerend Energietoezicht bedrijven voor gemeenten (in totaal € 8 miljoen).
 - Proces heeft 1,5 jaar geduurd, 90% van gemeenten doet mee
 - Doel in 2025 alle bedrijven zijn bezocht en zijn bezig met energiebesparende maatregelen. Ambitie minimaal 4-jarlijks toezicht op alle energierelevante bedrijven
- Waarom deze aanpak?
 - Er was nog geen financiële regeling (geen zicht op SPUK)
 - Toezicht alleen is onvoldoende effectief. Naast 'stok' ook 'wortel' nodig door communicatie, ontzorging, monitoring
 - Uniforme aanpak in uitvoering en verbinding met gemeenten noodzakelijk

- Provincie faciliteert met ondersteuningsteam, samen met omgevingsdiensten
 - Dashboards en data-gedreven werken
 - Voortgang- en rapportageteam

Provincie Zuid-Holland

- Provincie heeft focus op provinciale bedrijven; gemeentelijke bedrijven ligt bij omgevingsdiensten. Provincie kent zware industrie, zijn veelal provinciale bedrijven (uitvoering ligt bij DCMR).
- Provincie zet in op facilitering van omgevingsdiensten door middel van:
 - Periodiek netwerkoverleg van energiespecialisten om uit te wisselen
 - Ontwikkeling (gefinancierd door provincie) en gebruik van dashboard
- Dashboard:
 - T.b.v. inzicht in bedrijven, in maatregelen en in besparing en bedrijven
 - Is 'dood paard' geworden, te 'IT-achtig' gemaakt, bal ligt nu bij omgevingsdiensten
- Maatschappelijk vastgoed is een specifieke doelgroep met eigen benadering en ook financiering.
- Visie op stimuleren in huidige setting
 - Versterk positie en rol van omgevingsdiensten
 - Zorg voor verbinding tussen gemeenten, tussen gemeenten en omgevingsdiensten en binnen gemeenten
 - Issue zit niet in middelen maar in capaciteit en deskundigheid

Inzicht in voortgang per gemeente, regio en provincie!

Kijk in keuken van aanpak andere provincies (2)

Provincie Groningen

- Provincie heeft in periode 2017-2020 projectmatige stimuleringsaanpak richting bedrijven uitgevoerd met budget van € 1 mln. om toezichthouders in te huren
 - Aanpak voor type C-bedrijven en gemeentelijke bedrijven (grootste verbruikers type A en B): offerte voor iedere gemeenten gemaakt
 - Voorstel: bij uitvoering door OD wordt 60% van kosten vergoed
 - Alle gemeenten hebben opdracht verstrekt, er zijn 4 toezichthouders bij OD gestationeerd voor uitvoering
 - Ondersteunend per kwartaal kennissessies gehouden
 - Succesvol project (was voor informatieplicht) maar opvolging door gemeenten en OD is beperkt gebleven
 - Convenant had waarschijnlijk geen toegevoegde waarde
- Visie op stimuleringsaanpak in huidige setting
 - Wereld is inmiddels anders 'energie = economie' en 'paniek'
 - Lift mee op ontwikkelingen (ontzorgingsprogramma MKB), zoek slimme combi's, benader het breed (pak alles mee: o.a. Label C)
 - Voorkom te veel differentiatie: alleen stimuleren of alleen toezicht is niet effectief.
 - Verder is juiste communicatie en timing essentieel, laat gemeenten zien dat het in hun belang is en dat je bedrijven helpt
- Goed voorbeeld: Loket voor ondernemers '[Groningen werkt slim](#)' kunnen bedrijven terecht met vragen over duurzaam ondernemen.

Provincie Flevoland

- Provincie heeft regierol gepakt door een gezamenlijke toezicht-strategie, eerst met gemeenten en vervolgens met OD, te ontwikkelen. Daarvoor was geprobeerd om subsidieregeling (50% cofinanciering) in te zetten. Geen draagvlak binnen politiek Flevoland.
 - Afspraak van strategie vloeit voort uit ontwikkeling RES en constatering dat er geen toezicht wordt gehouden.
 - Strategie is ambtelijk vastgesteld en moet nu bestuurlijk geaccordeerd worden. Hieruit moet budget/opdracht vanuit gemeenten voortkomen om dit bij OD te beleggen. Gaat specifiek om informatieplicht.
 - Momenteel 10% van de totale populatie voldoet aan informatieplicht
 - Naast de strategie is het winst om elkaar te blijven ontmoeten omdat er ontwikkelingen komen.
- [Stimulerend toezicht van OFGV](#)
 - Stimulerend toezicht maakt gebruik van een Energiebeheersysteem, data-uitwisseling en een app. Deze geven de ondernemer inzicht in zijn energieverbruik én in de maatregelen die genomen moeten worden om energie te besparen en wat dit oplevert. Deal is dat OFGV meter plaatst om online te monitoren en dan 3 jaar niet meer terugkomt.
- Beeld is dat SPUK T&H energiebesparing een deel van capaciteit dekt, maar onvoldoende zal zijn

Kijk in keuken van aanpak andere provincies (3)

Provincie Fryslân

- Provincie vervult geen actieve rol/taak in stimulering van energietoezicht maar is vooral beleidsmatig georiënteerd richting bedrijventerreinen en maatschappelijk vastgoed
- Mogelijke rol zou kunnen/moeten zijn om een landingsplaats voor bedrijven en overheden op te zetten waar alle initiatieven, regelingen, ondersteuning e.d. worden gedeeld. Het overall beeld is versnipperd en complex.
- Uitvoering energietoezicht geschiedt door OD (geen beeld wat gemeenten hierin doen)
 - Tot op heden beperkt uitvoering gegeven aan energietoezicht door OD
 - Met SPUK-middelen wordt toezicht geïntensiveerd. Omvang middelen is kaderstellend voor de minimale variant (230 controles per jaar tot 2026 met uitgangspunt van 50% van alle bedrijven worden 1 x in de 8 jaar bezocht)
 - Ca 4 fte wordt door OD aangetrokken, werven van menskracht lastig
- Met Omgevingswet wordt energietoezicht wettelijke basistaak. Eerste jaar zal overgangsjaar zijn en wordt nog geen uitvoering aan gegeven.
- OD heeft initiatief om verbinding met lokale initiatieven op duurzaamheid, energietransitie te leggen.

Provincie Gelderland

- Gelderland kent 7 omgevingsdiensten die intensief samenwerken en optrekken.
- Gelders Energieakkoord
- Provincie kent financiële stimuleringsregelingen:

1. Subsidie gemeentelijk toezicht op energiebesparing 2021-2024 (budget € 2,2 mln.). Voorwaarde is dat een plan waarin voor 2021-2024 ten minste 50% van de energieverbruikers energietoezicht ontvangt. 90% van gemeenten maken gebruik. Subsidie is 50% van de kosten van energietoezicht. Regeling loopt door maar wordt niet verlengd a.g.v. met SPUK-regeling T&H energietoezicht.
 2. Subsidie stimulering energiebesparing bedrijven (tot medio 2023) voor inhuren externe deskundigheid voor werven en begeleiden van bedrijven bij maatregelen o.b.v. energiescan. Wordt niet voortgezet vanwege ontbreken inzicht in effectiviteit.
 3. Subsidie voor professionalisering Energieloketten 2021-2024. Regeling is voor gemeenten met subsidie op basis van aantal inwoners.
- Provinciale rol in stimulering energiebesparing
 - Verschuiven naar verduurzamen
 - Programmatische aanpak met vier sporen:
 1. Opzet van regionale energie expertise centra (intentie 6 in totaal)
 2. Verbreden van VTH-spoor, doorontwikkeling EML, verbreden naar Label C e.d. Doel is energiecontrole met een 'vol' koffertje
 3. Branchegericht aanpak
 4. Versterken data-gedreven werken en monitoring waarbij aanpak provincie NH wordt gevolgd
 - Stimuleren om omgevingsdiensten te betrekken bij verduurzaming bedrijventerreinen

Kijk in keuken van aanpak andere provincies (4)

Brabants Omgevings Datalab

BOD: geavanceerde data-analyses voor (omgevingsdiensten in) Brabant

Gestart in **2019**

4 oprichters én opdrachtgevers:

Het BOD werkt vanuit het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch, Brabantlaan 1.

8 Het BOD bestaat momenteel uit **medewerkers** (+/- 4 fte) van de verschillende diensten en de provincie.

In de verschillende dashboards wordt informatie gebruikt van meer dan

15 verschillende informatiebronnen.

Bij **6** dashboards gebruikt het BOD Brabant brede gegevens: Asbest, Veehouderij, Niet-veehouderij, ongewone voorvallen, Afval, Stijlwijzer.

Bij **2** dashboards is de opzet Brabant

breed ontwikkeld, en zijn er specifieke doorontwikkelingen aangebracht per OD: 'Energie: informatieplicht' en 'Energie: besparingspotentieel.'

Er zijn ruim **80** gebruikers gekoppeld aan het dashboard: Veehouderijen Keuze Tool.

Het BOD werkt mee aan een doorontwikkeling van de webapplicatie Web-BVB, waar informatie in staat van meer dan

15.000 veehouderijen.

Er zijn ongeveer **9.500** brieven verstuurd naar aanleiding van het dashboard Energie Informatieplicht; ODBN: 3.004, OMWB: 4.300, ODZOB: 2.227.

Er hebben zich binnen Brabant ruim **10.000** bedrijven gemeld bij het Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Dit komt onder meer door het versturen van de brieven; OMWB: 4.274, ODBN: 2.610, ODZOB: 3.213.

Het BOD experimenteert met **Artificial Intelligence-technieken** om mestilo's te kunnen herkennen op satellietbeelden.

Er is een eerste opzet gepresenteerd van **Dashboard Asbest** binnen het Zuidelijk Keten Casus Overleg (ZKCO). Daar sluiten **6** Omgevingsdiensten bij aan (de diensten uit Brabant, Zeeland en Limburg), evenals enkele ketenpartners: ILenT, Inspectie SZW, Politie en OM. Vanuit ODNL is belangstelling om dit op te schalen naar level NL. In totaal is het dashboard al gepresenteerd aan **10** partijen.

#!&%!

In het Dashboard Asbest is er een filtering aangebracht op alle binnengekomen klachten tussen 2017 en 2021, dit zijn er **380** (asbest gerelateerde klachten welke zijn binnengekomen via S@men).

Conclusies aanpak provincies (1)

1. Tussen provincies is er een grote verscheidenheid in de gekozen strategie (benadering, werkwijze en reikwijdte):
 - a) Brede samenhangende strategie met mix van instrumenten (akkoord, financiële stimulering, faciliterende monitoring, verbinding met lokale plannen en stimulering, stimulerend toezicht). Geldt voor Noord-Holland en Gelderland.
 - b) Beperkte tot afwezige stimulerende of faciliterende provinciale rol bij energietoezicht, 'bal ligt bij OD'. Geldt voor Fryslân en Zuid-Holland
 - c) Strategie gebaseerd specifieke provinciale rol. Vanuit een gezamenlijke toezicht-strategie richt Flevoland zich op 'stimulering van gemeenten om impuls te geven / opdrachten te verstrekken'. Groningen zoekt vooral aansluiting bij brede (rijks)ontwikkelingen.
2. Gelderland en Groningen hebben de fase van actief stimuleren van energietoezicht bij omgevingsdiensten en gemeenten 'staan' of 'gedaan'. Dit zijn de vroeg gestarte provincies. Bij deze provincies komt de focus expliciet meer te liggen op verduurzaming (breder benaderen dan alleen energietoezicht).
3. Noord-Holland, Gelderland en Flevoland kennen een vorm van gezamenlijke afspraak (akkoord, gezamenlijke strategie). Andere provincies zien weinig toegevoegde waarde in een akkoord of convenant.
4. Noord-Holland en Gelderland kennen een financiële stimulering van energietoezicht richting gemeenten. De overige niet of niet meer (Groningen).
 - Groningen: zodra financiële stimulering eindigt, is de urgentie/prioriteit bij gemeenten ook weg.
 - Zuid-Holland en Fryslân hebben geen financiële regeling overwogen. Flevoland wel, maar bleek niet haalbaar ("geen middelen voor een taak die bij een andere bevoegd gezag ligt")
5. In de uitvoering speelt beschikbare, volledige en actuele data over bedrijven (verbruik, maatregelen e.d.) een belangrijke rol.
 - Data gedreven werken en monitoring zijn essentiële bouwsteen in de strategie van Noord-Holland, Gelderland (moet nog wel starten) en Flevoland (als onderdeel van stimulerend toezicht).
 - In Zuid-Holland is dit spoor stil komen te liggen vanwege gebrek aan commitment.
 - Alle provincies zien het belang van data gedreven werken, dashboard, monitoring. Over de haalbaarheid wordt wisselend gedacht.
 - Randvoorwaardelijk is in ieder geval 'harde' commitment van en uitvoering door omgevingsdiensten.

Conclusies aanpak provincies (2)

6. Er wordt verschillend gedacht over de vraag of de middelen vanuit de SPUK toezicht energiebesparing voor omgevingsdiensten dekkend is voor het realiseren van de doelstellingen. Flevoland geeft aan dat dit onvoldoende is, maar merendeel is van oordeel dat middelen op dit moment niet het grootste issue is.
7. In alle provincies is een bepaalde vorm van een structureel netwerk(overleg) van energiespecialisten.
8. De 'actieve' provincies bereiden zich in samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten voor op de nieuwe regelgeving door
 - Verbreding van opgave i.h.k.v. energietransitie
 - Verbinden van stimuleren van bedrijven en toezicht van bedrijven
 - Faciliteren van datavoorziening en informatiebundeling
9. Welk advies hebben andere provincies voor de provincie Utrecht i.h.k.v. stimulering van energietoezicht?
 - Versterk het opdrachtgeverschap vanuit gemeenten richting omgevingsdiensten door concrete opdrachten/afspraken te maken over de uitvoering. Regievoeren op doelen en resultaten i.p.v. autonome uitvoering door OD
10. Wat zijn interessante voorbeelden in strategie/aanpak van andere provincies?
 - Zorg voor meer verbinding tussen omgevingsdiensten, richting omgevingsdiensten en tussen gemeenten
 - Huidige fase (urgentie energiebesparing bij bedrijven, extra middelen e.d.) vragen om terughoudendheid van subsidieregeling of akkoorden.
 - Zijn in andere fase beland; er zijn middelen van toezicht energiebesparing (en meer) wat niet vraagt om stimulering met subsidies of akkoorden. Stimulering richten op verbreding, verbinding en facilitering van ondersteunende processen.
 - Provincie kan op verschillende manieren faciliteren, bijv. d.m.v. communicatie, expertiseteams, etc.

Afdronk

De provinciale strategieën bevatten specifieke verschillende onderdelen waardoor de strategieën als geheel onderling moeilijk te vergelijken zijn in termen van voor- en nadelen. Op onderdelen van de strategieën zijn volgende voor- en nadelen op basis van de ervaringen te duiden:

Strategie/aanpak	Voordelen	Nadelen
Gezamenlijke afspraak (akkoord/convenant/aanpak)	<ul style="list-style-type: none"> • Commitment van omgevingsdiensten en partijen • Gezamenlijke afspraak in aanpak maakt doelen concreet (convenant / akkoord is daarvoor niet nodig) 	<ul style="list-style-type: none"> • Convenant/akkoord relatief lang proces • Huidige fase vraagt om andere borging van commitment (verbreding)
Financiële stimuleringsregeling	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulans tot extra investering door gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Veelal slechts tijdelijke urgentie • Middelen zijn niet grootste knelpunt • Bevoegd gezag zelf verantwoordelijk
Data-ondersteuning (dashboards)	<ul style="list-style-type: none"> • Veel toegevoegde waarde voor uitvoering en voor bedrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kostbaar, vergt veel investering • Nog niet bewezen succesvol
Netwerk van energie-specialisten	<ul style="list-style-type: none"> • Leren van elkaar • Bundeling van informatie en kennis • Verbinding tussen partijen 	<ul style="list-style-type: none"> • Lange adem • Bereidheid te participeren

Bepalende factoren in de te kiezen / gekozen strategie zijn:

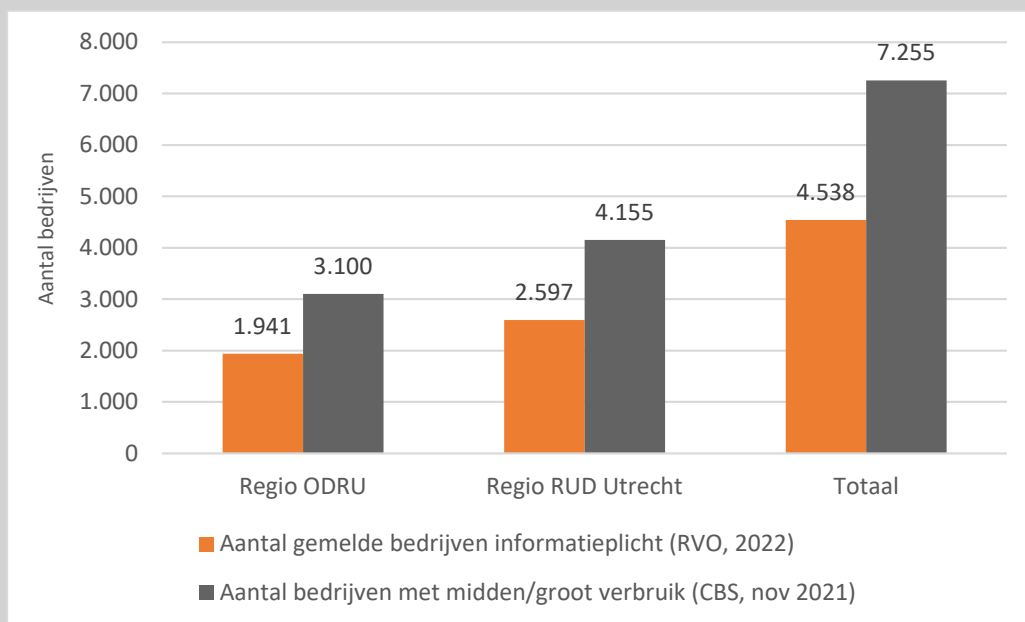
- In welke fase van uitvoering van energietoezicht zit (achterlopend of niet)
- ‘Kracht en positie’ van omgevingsdiensten (er lijkt een verband te bestaan tussen strategie in de provincie en de omgevingsdiensten)
- Uiteraard de behoefte van gemeenten

Rapportage – Deel ‘Inzicht in Omvang en Impact’

Populatie: aantal bedrijven met informatieplicht energiebesparing – landelijke data

Hoeveel bedrijven vallen onder informatieplicht en hoeveel bedrijven hebben melding gedaan?

Cijfers CBS zijn inclusief bedrijven die onder convenanten en afspraken vallen. Daarmee ligt het totaal lager dan 7.255 bedrijven in Utrecht. Exacte cijfer is niet aan te geven.

Mate van betrouwbaarheid

- Overall is het beeld dat de landelijke data niet erg betrouwbaar is

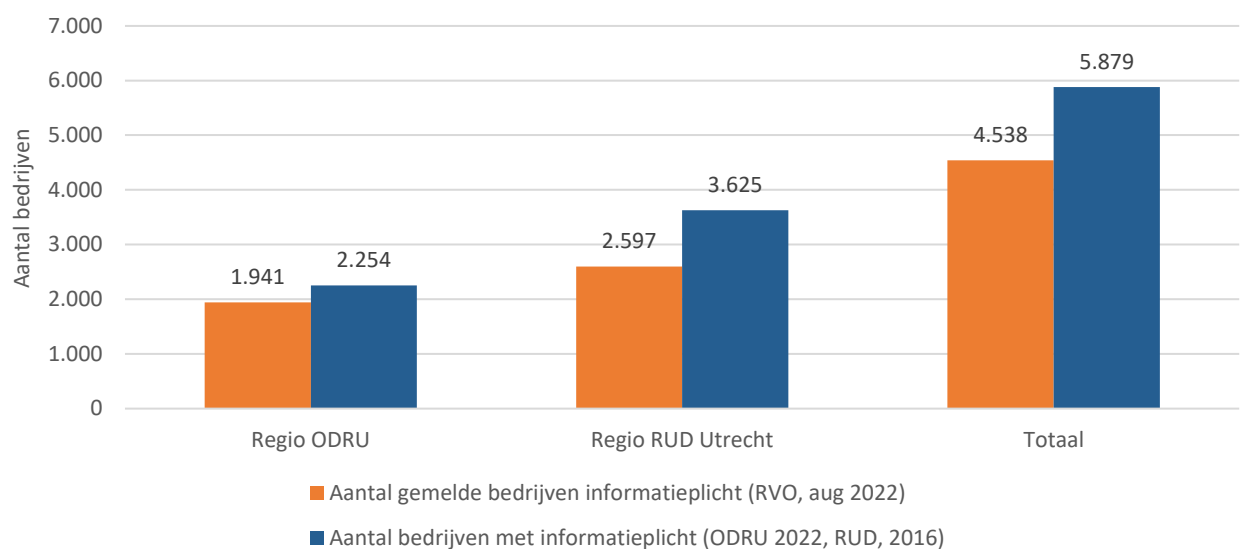
- Er is altijd nadere inventarisatie nodig
- Belemmerende factoren
 - Verbruikscijfers per bedrijf niet landelijk beschikbaar
 - OD heeft niet totaaloverzicht van bedrijven (alleen bedrijven die onder takenpakket van OD vallen)
 - RVO levert adres i.p.v. KvK-inschrijving, dit leidt tot extra zoekwerk

Onderzoek: Verwachte effecten energiebesparingsplicht (TNO, maart 2021)

- In Nederland vallen circa 90.000 bedrijven onder informatieplicht
- Tot maart 2020 hadden ca 45.000 zich gemeld (50%).
 - 50% nog niet gemeld
 - 12% van gemelde bedrijven valt in rubricering 'in principe voldaan'
 - 88% van bedrijven waar nog melding, nadere beoordeling of handhaving nodig is
- Huidig percentage meldingen (RVO): 61.000 bedrijven (68%)
 - 32% nog niet gemeld (29.000 bedrijven)
 - 13% van gemelde bedrijven valt in rubricering 'in principe voldaan'
 - 29.000 bedrijven niet gemeld (32%)
 - 8.000 bedrijven 'in principe voldaan' (13%)
 - 15.000 bedrijven 'nog nadere beoordeling' (25%)
 - 38.000 bedrijven 'prioriteit bij toezicht' (62%)

Populatie: aantal bedrijven met informatieplicht energiebesparing – regionale/lokale data

Hoeveel bedrijven vallen onder informatieplicht en hoeveel bedrijven hebben melding gedaan?

Gegevens RUD Utrecht zijn slechts indicatief omdat data nog aangeleverd moet worden. De cijfers voor RUD Utrecht zijn gebaseerd op 'oude' inventarisaties, aangevuld met ramingen van de gemeenten Utrecht (1.000), Nieuwegein (250).

ODRU

- Data is nul-situatie volgens SPUK-aanvraag 2022
- Er zit een aanzienlijk verschil tussen populatie volgens CBS (3.100) en ODRU (2.254), een derde.

- Volgens ODRU heeft ca 90% melding informatieplicht gedaan (uit figuur blijkt 86%) en dat is circa 100 bedrijven verschil
- Volgens RVO-cijfers valt voor ODRU-regio 14% in categorie 'in principe voldaan'. Dit betekent
 - 313 bedrijven niet gemeld (14%) volgens ODRU (volgens CBS meer dan 1.000)
 - 272 'in principe voldaan' (14%)
 - 545 bedrijven 'nog nadere beoordeling' (28%)
 - 1.203 bedrijven 'prioriteit bij toezicht' (62%)

RUD Utrecht (onder voorbehoud)

- Het verschil tussen populatie volgens CBS (4.155) en RUD (3.625) is circa 15%.
- Volgens RVO-cijfers valt voor ODRU-regio 16% in categorie 'in principe voldaan'. Dit betekent
 - 1.028 bedrijven niet gemeld (28%) volgens RUD/Gemeenten (volgens CBS meer dan 1.500)
 - 415 'in principe voldaan' (16%)
 - 675 bedrijven 'nog nadere beoordeling' (26%)
 - 1.506 bedrijven 'prioriteit bij toezicht' (58%)

Gemeenten Utrecht en Nieuwegein

- Gemeente Utrecht gaat uit van hoog percentage van aantal bedrijven dat melding heeft gedaan.
- De gemeente Nieuwegein gaat uit van circa 75%

Overige data

Bedrijventerreinen

- Aantal bedrijventerreinen in provincie Utrecht: 161

Maatschappelijke organisaties (vastgoed)

- Aantal gebouwen en accommodaties i.h.k.v. maatschappelijk vastgoed In de provincie Utrecht: 7.000.
- Maatschappelijke organisaties (vastgoed) zijn een specifieke groep bedrijven die eventueel onder de energiebesparings- en informatieplicht kunnen vallen en een gerichte vorm van ontzorging ontvangen.
- De provincie ontvangt in het kader van de SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed middelen voor de opzet van een ontzorgingsprogramma. Voor de 2^e tranche voor periode 2022-2024 is € 2,39 mln. beschikbaar om 141 vastgoedeigenaren te begeleiden en hiermee 9% energie besparen.

Label C Kantoren

- Landelijk
 - Ca 65.000 kantoren moeten voldoen
 - 54% voldoet nog niet aan Label C (april 2022, RVO)
- Regio ODRU

- Aantal kantoren in regio: 4.200 kantoren
- Aantal kantoren dat niet voldoet aan Label C: 2.065 (49%)
- Regio RUD Utrecht (onbekend)

Aanpak energietoezicht omgevingsdiensten

Omgevingsdienst regio Utrecht

- OD heeft toezichtstaak, de gemeente heeft stimulerende taak.
- Uitvoering via integrale controles en specifieke energiecontroles. Specifieke energiecontroles bij grootverbruikers en bij signalen van midden-verbruikers.
- In 2021 besloten om EML 'uit te kleden' tot een top 10 die iedere integrale toezichthouder moet gebruiken; blijkt in praktijk wel lastig.
- De energiespecialist is ook adviseur hoewel ODRU terughoudend is in geven van advies over duurzaamheid vanwege aansprakelijkheid. Is geen 'core business' voor ODRU.
- ODRU is geen voorstander van stimulerend toezicht omdat 'betreft vooruitschuiven', bovenwettelijk wordt uiteindelijk wettelijk en ODRU heeft geen opdracht hiertoe
- Aanpak is per gemeente uniform, alleen het volume is verschillend. Dit o.b.v. risico gestuurd werken.

RUD Utrecht

- De uitvoering van energietoezicht geschiedt volledig door energietoezichthouders.
- Aanvankelijk was sprake van 1 product, energiecontrole. Vervolgens is een stimulerend-toezicht-aanpak omarmd en met ondersteuning van provincie ontwikkeld. D.w.z.
 - Bedrijf geeft inzicht in verbruik en maatregelen die genomen worden.
 - Afspraak met bedrijf voor begeleiding van 3 jaar (ook voor bovenwettelijke maatregelen) en dat bedrijf daarmee 3 jaar niet meer wordt bezocht.
 - Essentieel in deze aanpak zijn tools om te faciliteren en te monitoren

- Er is twee jaar gewerkt met deze aanpak en inmiddels geconstateerd dat deze aanpak een andere vorm moet krijgen omdat
 - het financieel niet haalbaar is; uitvoering kost circa 20-22 uur terwijl kental 14 uur is
 - Het lastig uit te voeren is en veel weerstand bestaat bij toezichthouders
- RUD in gesprek met gemeenten om nieuwe aanpak te ontwikkelen gericht op maximaal energiebesparing

Overeenkomsten en verschillen tussen beide omgevingsdiensten

- ODRU volledig mandaat van deelnemers en opereert daarmee tamelijk autonoom in uitvoering. RUD stuurt/plant uitvoering meer o.b.v. opgaven van gemeenten
- De aanpakken in uitvoering verschillen tussen beide omgevingsdiensten. Kenmerkende verschil is: ODRU baseert zich op wettelijke toezichtstaak, RUD neemt als onderdeel van stimulerend toezicht ook deel bovenwettelijke maatregelen mee
- Op directieniveau van beide omgevingsdiensten wil men tot gezamenlijke afspraak over aanpak van energiebesparing komen.
- ODRU en RUD trachten op uitvoerend niveau tot uniforme werkwijze te komen (o.a. gezamenlijk toezichts-product
- Er is een uniforme uitvoerings- en handhavingsstrategie voor gehele provincie (toepassing in praktijk nog wel verschillend).

Aanpak energietoezicht gemeenten Utrecht en Nieuwegein

Gemeente Utrecht

- Het Utrechts bedrijvenbestand wordt eenmaal per 4 jaar specifiek op energiebesparing gecontroleerd.
- De uitvoering gebeurt door eigen mensen en extern bureau dat tools heeft ontwikkeld voor de uitvoering
 - Energiebesparingstool: geeft gebruiker inzicht in het huidige verbruik, de kosten en de besparingsmogelijkheden (incl. CO2-besparing).
 - Intake-app voor controle op locatie eenvoudiger en rapportage van verplichte erkende maatregelen.
- Utrecht hanteert het principe van stimulerend toezicht waarbij zij hier iets anders onder verstaan dan bijvoorbeeld de OFGV (Flevoland), namelijk dat bedrijven worden gestimuleerd om extra maatregelen te nemen, dus het bovenwettelijke meenemen in het toezicht.
- De aanpak van gemeente Utrecht is afwijkend van die van de RUD Utrecht. Dit zit voornamelijk in de gemeentelijke behoefte om ook het bovenwettelijke deel te betrekken in het energietoezicht.

Gemeente Nieuwegein

- Potentieel ca. 250 bedrijven die een verplichting hebben.

- Het energietoezicht vindt in eigen beheer plaats voor ca 250 bedrijven door 4 medewerkers.
- Nieuwegein heeft bewust gekozen voor eigen uitvoering om zodoende de verbinding met andere energie- & duurzaamheidsopgaven (afdelingen) te leggen.
- De potentiële bedrijven eenmalig in kaart gebracht. Op basis van het VTH-uitvoeringsprogramma vindt de jaarlijks planning en uitvoering plaats.

Prestaties in uitvoering

ODRU

- 2019 en 2020 in teken van binnenhalen meldingen informatieplicht

Prestaties	2019	2020	2021
Integrale controles	168	183	318
Aspectcontroles	-	-	184
Hercontroles	67	67	126
Hercontroles aspect	-	-	182

- Tijdens integrale controle wordt gecontroleerd op energiebesparende maatregelen. In 2021 gestart met aspectcontroles op energie
- COVID had impact op aantal controles
- Beperkt aantal gemeenten hebben doelstellingen geformuleerd en opgedragen aan de OD. Voorbeeld is gemeente Veenendaal met doelstelling van 250 energiecontroles (50 per jaar).
- Planning is 1.350 energiecontroles in periode 2022-2026, circa 270 controles per jaar. Met reeds uitgevoerde controles leidt de planning tot een toezicht waarmee volledige populatie (2.254 bedrijven) kan worden bereikt. Kanttekeningen daarbij zijn:
 - Overlap tussen adressen
 - Vernieuwing regelgeving (nieuwe EML)
 - Integrale controles niet altijd juist uitgevoerd.

RUD Utrecht

- Tot en met 2022 zijn/worden jaarlijks 137 bedrijven van toezicht voorzien (met aanpak stimulerend toezicht).
- Als gevolg van SPUK-regeling is de verwachting dat het aantal de komende jaren wordt opgeschaald naar 500-600 per jaar. Dit is wel afhankelijk van de nieuw te ontwikkelen aanpak en daarbij passend kental.

Gemeenten Utrecht en Nieuwegein

- Gemeente Utrecht verricht 250 controles per jaar, uitgaande dat ieder bedrijf eenmaal in de 4 jaar bezocht wordt.
- Gemeente Nieuwegein gaat uit van 250 bedrijven waarvan 70% is gecontroleerd.

Kentallen

ODRU

- Volgt de kentallen van VUE-regeling
- Vanwege de beperkte digitale ondersteuning zal nieuwe regelgeving ertoe leiden dat kentallen worden overschreden. Een nadere analyse zal echter nodig zijn.

Nr.	Taken	Kentallen (in uren)
1	Administratief toezicht (1e waarschuwingsbrief)	0,5
2	Administratieve hercontrole (2e waarschuwingsbrief)	2,0
3	Gevelcontrole	0,25
4	Inventariserende controle	0,75
5	Bedrijfsbezoek eenvoudig bedrijf	7
6	Hercontrole eenvoudig en complex bedrijf	4
7	Bedrijfsbezoek complex bedrijf	10
8	Toezicht energiebesparingsplicht tijdens reguliere controle bij eenvoudig bedrijf	4
9	Toezicht energiebesparingsplicht tijdens reguliere controle bij complex bedrijf	8

RUD Utrecht

- Gemiddeld kental voor energietoezicht 14 uur per bedrijf.
- Met de huidige aanpak van stimulerend toezicht (wordt vervangen door een nieuwe aanpak) kost de uitvoering 20-22 uur per bedrijf.

Andere partijen

- Provincie Groningen ging uit van integraal kental (alle werkzaamheden) van 15 uur per bedrijf
- Provincie Gelderland ging uit van kosten per energiecontrole van € 800
- Gemeente Utrecht hanteert 10 uur per energiecontrole en 2 uur extra voor bovenwettelijk activiteiten per bedrijf

Impact ontwikkelingen en nieuwe regelgeving

Generiek

- Energiebesparing is 'hot topic' als gevolg huidige energiecrisis
 - Energie = economie
 - EU-besparingsplan 15% gasreductie augustus 2022 – maart 2023
- Energiebesparing onderdeel van energietransitie, verduurzaming

Impact van nieuwe regelgeving

Zie Deel 'Achtergrond' voor overzicht van nieuwe regelgeving

- Energietoezicht wordt wettelijke basistaak voor omgevingsdiensten. Dit betekent overdracht van de taak en capaciteit van gemeenten (Utrecht, Nieuwegein) naar RUD. Voor ODRU heeft dit geen impact omdat de gemeenten het volledige VTH-takenpakket hebben overgedragen.
- De gemeente Utrecht heeft hiervoor traject in gang gezet:
 - waarbij een overdracht niet per 1-1-2023 gaat plaatsvinden (overgangsjaar)
 - De gemeente een uitvoeringsrol blijft behouden (o.a. Label C, bedrijven onder convenant)
 - Een aanscherping van de opdrachtgeversrol richting RUD Utrecht gaat plaatsvinden.
 - Bij gemeente zijn grote zorgen over de aanpak door de RUD omdat deze niet aansluit bij de gemeentelijke behoefte.
- De verbreding van de energiebesparingsplicht naar de plicht voor duurzaam gebruik van energie (uitbreiding met maatregelen voor duurzame opwek) wordt in de uitvoering niet direct als een verzwaarde last in capaciteit (kentallen) gezien. Het betreft onderdeel van de EML.
- De onderzoeksplicht zal daarentegen leiden tot aanpassing van de capaciteit, maar in dit stadium nog niet te kwantificeren.
- De inschatting van de betrokkenen in het onderzoek is dat de nieuwe regelgeving leidt tot
 - meer bedrijven die onder de informatieplicht vallen maar het precieze aantal nog niet bekend is
 - een lichte verhoging van de kentallen maar ook dat hiervoor een nadere analyse nodig is
- De efficiëntie in de uitvoering kan aanzienlijk worden verhoogd als sprake is van betere informatievoorziening en –ondersteuning (betrouwbare data over aantal bedrijven en beschikbaarheid verbruiksdata). Hiermee is een aanpassing van de capaciteit (kentallen) minder nodig.

Conclusies inzicht (1)

Inzicht in Omvang en Uitvoering

1. Het blijkt nog steeds lastig te zijn om tot betrouwbare gegevens over de populatie van bedrijven te komen:
 - Landelijke data wordt niet als erg betrouwbaar ervaren
 - Verbruikscijfers kunnen tot op heden alleen achterhaald worden door deze bij bedrijven op te vragen (kost veel tijd)
 - De omgevingsdiensten bereiken een groot deel van de bedrijven die onder de energiebesparings- en informatieplicht vallen, maar niet alle.
 - Uiteraard is er altijd een zekere onzekerheidsmarge vanwege wijzigingen in verbruik en wijzigingen bedrijven
2. Op basis van het landelijk onderzoek TNO (2021) en de RVO-cijfers (aug 2022) wordt uitgegaan van 32% van alle bedrijven met midden- en grootverbruik die zich niet hebben gemeld.
3. De omgevingsdiensten (inclusief cijfers Utrecht en Nieuwegein) gaan uit van een lager aantal bedrijven dat onder de energiebesparingsplicht valt dan de CBS-cijfers. Het verschil is circa 22% (uitgaande van verouderde cijfers van de RUD Utrecht).
4. Op basis van de verstrekte (landelijk, regionale en lokale) data is (voorlopige) raming dat ruim 5.800 bedrijven onder de informatieplicht energiebesparing (midden en grootverbruikers) vallen volgens omgevingsdiensten en gemeenten. Van dit aantal
 - Heeft 77% een melding informatieplicht gedaan
 - Voldoet 12% aan de te nemen maatregelen
5. Het huidige uitvoeringsniveau van energietoezicht is 600-700 bedrijven die jaarlijks worden gecontroleerd: 300-400 door omgevingsdiensten en 300 door gemeenten Utrecht en Nieuwegein. Anno 2022 is indicatief bij 25% tot 30% van de bedrijven een energiecontrole uitgevoerd.
6. Uitgaande van opgegeven populatie door de omgevingsdiensten en gemeenten, de bedrijven die 'in principe voldoen' en reeds uitgevoerd energietoezicht tot en met 2022 dan kost het met het huidige uitvoeringsniveau 6 tot 7 jaar om alle bedrijven van energietoezicht te voorzien. Dit betekent dat in 2030 bij 100% van de inrichtingen een energiecontrole is uitgevoerd, met de kanttekening dat bedrijven ook via andere wegen (projecten i.h.k.v. maatschappelijk vastgoed en bedrijventerreinen aanpak) worden gestimuleerd tot energiebesparing.
 - Als de populatie groter is dan door de omgevingsdiensten aangenomen dan lukt dit in 2030 niet met het huidige tempo. Op basis van CBS-populatie is dan 2 jaar meer nodig.
 - 100% van de bedrijven controleren betekent niet automatisch dat alle bedrijven in 2030 voldoen aan de te nemen besparingsmaatregelen. Hiervoor is echter geen betrouwbare inschatting te maken, gezien andere factoren zoals de huidige financiële prikkels als gevolg van de hoge prijzen en wijziging van regelgeving.

Conclusies inzicht (2)

7. Eind 2023 moeten alle bedrijven en instellingen voor de tweede maal melding i.h.k.v. informatieplicht doen. Deze meting zal een verbeterd inzicht geven in de opgave van energietoezicht.
8. Het energietoezicht kent variaties in de aanpak i.c. producten, uiteenlopend van energiebesparingstoezicht tijdens reguliere controles, specifieke energiecontroles minimum of verbreed en stimulerend energietoezicht. De kentallen lopen uiteen van 4 uur per bedrijf tot 20 uur per bedrijf. Gemiddelde kental ligt rond de 12-14 uur per bedrijf.
9. Per 1 januari 2023 moeten kantoren energielabel C of hoger hebben om nog als zodanig gebruikt te mogen worden. Ongeveer de helft van de kantoren gaat hier op 1-1-2023 niet aan voldoen. De naleving is tot op heden matig. Gemeenten ontvangen komende jaren aanzienlijke middelen (Gemeentefonds) om de handhaving te versterken

Inzicht in Aanpak en Strategie

1. Diverse (provincies) en gemeenten geven aan dat het signaal 'er wordt toch niet gehandhaafd' een argument is voor bedrijven om passief te zijn bij energiebesparing. Daarentegen mag verwacht worden dat de huidige 'energiecrisis' leidt tot hoge urgentie en prioriteit bij bedrijven om maatregelen te nemen (prijsprikkel).
2. In beginsel zien alle partijen toezicht als een schakel in de keten van 'stimuleren, faciliteren, toezichthouden en handhaven'. Principe daarbij is 'wortel en stok'-benadering.
3. In de uitvoering van energietoezicht zien we grofweg 3 benaderingen
 - a) Wettelijk energietoezicht: focus op minimale maatregelen (stimulering ligt elders)
 - b) Verbreed energietoezicht: lichte vorm van stimulering
 - c) Stimulering & energietoezicht in 1 handStimulerend toezicht is een aanpak die door meerdere partijen – ook verschillend - wordt gebruikt. Afhankelijk van invulling van stimulerend toezicht valt dit onder categorie 2 (OFGV, RUD Utrecht) of 3 (gemeente Utrecht)
4. Maatschappelijke organisaties vallen deels onder energiebesparingsplicht. Deze doelgroep kent echter een specifieke benadering en aanpak via het ontzorgingsprogramma. De provincie ontvangt hiervoor middelen in de vorm van een specifieke uitkering.
5. Er is een beweging gaande bij andere provincies en ook bij gemeenten (en omgevingsdiensten) die voortvarend aan de slag zijn van toezicht energiebesparing naar 'verduurzaming, energietransitie' en 'pak alles mee wat te maken heeft met energie'. Dit is ook visie van beide Utrechtse gemeenten (Utrecht en Nieuwegein).

Conclusies inzicht (3)

6. In ieder geval bij deze gemeenten (Utrecht en Nieuwegein) is zorg dat de diensten van de RUD niet aansluiten bij de gemeentelijke visie op de aanpak (RUD streeft uniforme uitvoering na)
7. De aanpak in energietoezicht verschilt tussen beide omgevingsdiensten. Kenmerkende verschil is dat de ODRU baseert zich op het wettelijke minimum, RUD neemt als onderdeel van stimulerend toezicht ook deel bovenwettelijke maatregelen mee. De aanpak van stimulerend toezicht wordt overigens door de RUD losgelaten (financieel niet haalbaar en uitvoerbaar) en wordt een nieuwe aanpak ontwikkeld.
8. Beide Utrechtse omgevingsdiensten ervaren de volgende knelpunten in het energietoezicht:
 - Energietoezicht is een specialisme. Voldoende deskundigheid aantrekken in de huidige markt is een opgave.
 - Onbetrouwbare (RVO-lijsten) en ontbrekende (verbruiksdata van bedrijven) leidt tot relatief veel administratie en voorbereidende werkzaamheden.
 - Digitale informatievoorziening is onvoldoende op orde (gebrek aan capaciteit/deskundigheid)
 - Informatie-uitwisseling en samenwerking met gemeenten in de uitvoering is beperkt.
 - Relatief veel gemeenten zien het energietoezicht bij bedrijven als een taak

van de omgevingsdiensten en sturen hier niet op in betekenis van doelen en planning.

Impact nieuwe regelgeving

1. Specifiek de verbreding van de energiebesparingsplicht (met maatregelen voor duurzame opwek) wordt niet direct als een verzwaarde last in capaciteit (kentallen) gezien, andere wijzingen in regelgeving wel.
2. De wijzigingen in regelgeving (verbreding, actualisatie, toezicht wettelijke basistaak) leiden tot wijzigingen
 - In de bestaande werkwijzen: als met de energiewet het mogelijk wordt inzicht te verkrijgen in de verbruiksdata dan leidt dit tot aanzienlijk minder voorbereidingstijd en lagere kentallen
 - In taakuitvoering: overdracht van de taak en capaciteit van gemeenten Utrecht en Nieuwegein naar RUD doordat energietoezicht een wettelijke basistaak wordt.
 - In de opgave: meer bedrijven die onder de informatieplicht vallen (zonder inzicht in het exacte aantal)
 - In uitvoeringskosten: een verhoging van de capaciteit / kentallen (zonder dat in dit stadium te kwantificeren is)
3. Er is efficiëntie in de uitvoering te behalen als sprake is van betere informatievoorziening en –ondersteuning (betrouwbare data over aantal bedrijven en beschikbaarheid verbruiksdata).

Rapportage – Deel 'Utrechtse wensen & Behoeften'

Ambities Utrechtse gemeenten

Resultaten online vragenlijst (40% respons = 9 gemeenten)

- 33% heeft een doelstelling geformuleerd voor energiebesparing en energietoezicht bij bedrijven.
- 75% is van oordeel dat energietoezicht bij bedrijven een belangrijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente.
 - Gemeente Utrecht is het hiermee oneens omdat de maatregelen zo minimaal zijn dat er toch wel aan wordt voldaan.
- 33% geeft aan dat uitvoering conform planning is. Bij merendeel is het niet in beeld. Dit geldt ook voor de effectiviteit/efficiëntie van de huidige uitvoering
 - Weinig informatie vanuit omgevingsdienst
 - meer samenwerking met omgevingsdienst gewenst
 - Behoefte aan monitoring
- Nagenoeg iedereen onderschrijft de ambitie dat in 2030 alle bedrijven minimaal voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht
- 75% weet nog niet of gemeente bereid is extra controles uit te voeren. 25% is onder voorwaarde bereid. Dit is afhankelijk van budget en wijze waarop toezicht wordt uitgevoerd.
- 50% geeft aan dat menskracht en budget nodig is voor opschaling van energietoezicht (betreft 'kleine' gemeenten)

Resultaten gesprekken

- De ambities van gemeenten lopen sterk uiteen. Daarbij zijn drie groepen te onderscheiden:
 1. Gemeenten zonder expliciete ambitie/doel voor energiebesparing bij bedrijven. Deze gemeenten hebben een impliciete opdracht aan OD gegeven (veelal de 'kleinere' gemeenten)
 2. Gemeenten met een expliciete ambitie/doel en als zodanig ook expliciet opdracht aan de OD gegeven (v.b. Veenendaal, Amersfoort)
 3. Gemeenten met een verbrede, expliciete ambitie op het terrein van energietransitie (v.b. Utrecht, Nieuwegein)
- Zowel enkele gemeenten als beide omgevingsdiensten geven aan dat expliciete doelstellingen en opdrachtverstrekking aan de omgevingsdiensten een enorme stimulans in de versnelling en opschaling betekent.
- Gemeenten zijn actief in het stimuleren van verduurzamen van bedrijven via uiteenlopende trajecten (loket, aanpak bedrijventerrein etc.)
- Bij veel gemeenten (en bedrijven) ontbreekt het aan in- en overzicht hoe de wettelijke energiebesparing past in het grotere geheel van energietransitie en duurzaamheid.
- Gemeente Utrecht (en Nieuwegein) zijn van oordeel dat om ambities in energiebesparing te realiseren het noodzakelijk is om meer te doen dan het wettelijke en breder te kijken dan energietoezicht.

Gewenste provinciale rol

Resultaten online vragenlijst (40% respons = 9 gemeenten)

- Het beeld is wisselend als het gaat om welke rol de provincie kan of moet vervullen in de samenwerking /opschaling / versnelling van gemeentelijk toezicht.
 - Budget/financiering
 - Kennis en expertise delen
 - Versterken uitvoering en rol van omgevingsdiensten

Resultaten gesprekken

- Het opdrachtgeverschap richting omgevingsdiensten kan versterkt worden opdat er betere en meer opdrachten worden verstrekt (nu is OD vooral gericht om zelf te bepalen en dit uniform te doen) met meer mogelijkheden tot maatwerk. Provinciale rol is dwingender (desnoods met IBT) te zijn in
 - gemeenten te bewegen deze proactieve rol richting omgevingsdiensten te vervullen
 - omgevingsdiensten te bewegen meer prioriteit te geven aan thema energiebesparing
- Meer verbinden van gemeenten onderling en richting omgevingsdiensten door:
 - Opzetten van structuur/netwerk van specialisten, gericht op uitwisseling en breder dan energiebesparing (zowel beleidsmatig als uitvoerend)
 - Borgen dat gemeenten expliciete doelstellingen en opdrachten formuleren
- Het faciliteren of ondersteunen van (ondersteunende) processen voor

energietoezicht / -besparing:

- Opzetten van expertpool om nieuwe capaciteit aan te trekken
- Verzorgen van webinars voor gemeenten over regelgeving, subsidies e.d.
- Verantwoordelijkheid nemen (samen met omgevingsdiensten) voor betrouwbare data middels opzet en inzet van monitoringtools / dashboards, gericht op 1 overzicht op de schaal van Utrecht (provinciaal digitaal dashboard)
- Stimuleren i.c. opschalen van energieloket voor bedrijven om hen te informeren en te helpen bij energiebesparing i.c. verduurzaming. Huidig beeld voor bedrijven is onoverzichtelijk en versnipperd.
- De gemeenten beschouwen de energiebesparingsplicht als één van de instrumenten op het duurzaamheidsdossier. De uitdaging van gemeenten is dat ze een veelheid aan taken hebben rondom duurzaamheid met doorgaans te weinig capaciteit en of kennis voor een goede uitvoering van het dossier. Een provinciale rol is gewenst op:
 - Ondersteuning bij duurzaamheidsadviezen door bijvoorbeeld een provinciaal expertteam.
 - Uitvoeren van gerichte onderzoeken -/adviezen en voorbeelden gericht op verbeteren van de uitvoering.
- Een convenant / akkoord inzake energiebesparing bij bedrijven heeft in dit stadium nog weinig toegevoegde waarde.

Beschikbare stimuleringsregelingen /middelen voor overheden in relatie tot energiebesparing bij bedrijven

Zie ook Deel 'Uitwerkingen' voor nadere toelichting op regelingen

Landelijke regelingen:

- Versterkte uitvoering energiebesparings- en informatieplicht (aandeel voor Utrecht: € 665K in 2022-2023)
- SPUK Toezicht & Handhaving Energiebesparingsplicht (aandeel voor Utrecht: € 3,26 mln. (gem per jaar: € 605 tot € 700K) in 2022-2026)
- SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (aandeel voor Utrecht: € 2,39 mln. in 2022-2024)
- SPUK Interbestuurlijk programma VTH (aandeel voor Utrecht: € 0,9 mln. in 2022-2023)

Rijksmiddelen ten behoeve van Gemeentefonds

- Decentralisatie-uitkering 2022 Uitvoeringskosten klimaatakkoord (aandeel voor Utrecht € 8,8 mln. in 2022)
- Uitvoeringskosten klimaatakkoord 2023 e.v. (nog geen specificatie voor Utrecht)
 - Handhaving energielabel C Kantoren. Voor handhaving is in 2023 een bedrag van € 435 mln. beschikbaar en € 150 mln. in 2024 en 2025.
 - Verduurzaming maatschappelijk vastgoed. Het Kabinet stelt extra

middelen ter beschikking (€ 340 mln.).

- Ontzorgingsprogramma voor MKB'ers start in 2023.

Provinciale regeling Utrecht

- Uitvoeringsverordening subsidie Energietransitie (USET) provincie Utrecht, € 6 mln. voor periode 2021-2025

Beschikbare en benodigde financiën

Resultaten online vragenlijst (40% respons = 9 gemeenten)

- Is een subsidieregeling (met cofinanciering) vanuit de Provincie Utrecht behulpzaam om gemeenten te bewegen tot extra financiering van energietoezicht?
 - Geen van gemeenten antwoord met ja en 50% weet dit nog niet
 - SPUK-middelen lijken voldoende te zijn om doelen te bereiken

Resultaten gesprekken

- Naast het reguliere VTH-budget dat gemeenten voor de uitvoering van de wettelijke basistaken (en daarmee inclusief budget voor energietoezicht) beschikbaar stellen aan de omgevingsdiensten zijn vanuit het Rijk gericht middelen beschikbaar gesteld van circa € 4 mln. (€ 3,2 mln. voor capaciteit omgevingsdiensten en € 0,7 mln. voor inschakeling specialisten) voor de periode 2022-2026. De omgevingsdiensten kunnen voor deze periode circa 6 – 7 fte (extra) inzetten voor energietoezicht.
- Verder beschikken gemeenten over aanzienlijke middelen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord.
- RUD Utrecht heeft via machtiging van gemeenten gebruik gemaakt van de provinciale USET-regeling wat heeft geleid tot een verviervoudiging van de

energiecontroles.

- De opvattingen zijn wisselend over de vraag in hoeverre de huidige SPUK-middelen afdekkend zijn. In ieder geval betreft het een sterke impuls om de capaciteit te verhogen en daarmee het energietoezicht op te schalen.
- De meeste betrokkenen in het onderzoek geven aan dat een gebrek aan middelen in dit stadium niet het grootste issue is maar de knelpunten in de uitvoering (opdrachten aan omgevingsdiensten, voldoende expertise/deskundigheid, betere informatievoorziening en tools)
- Bij eventuele financiële stimulering lijkt er een sterke voorkeur dit dan alleen richten op het bovenwettelijke maatregelen.

Bijlagen: Uitwerkingen

Huidige landelijke stimuleringsregelingen /middelen voor overheden in relatie tot energiebesparing bij bedrijven

- **Versterkte uitvoering energiebesparings- en informatieplicht**
 - Uitkering aan gemeenten (aanvraag door gemeenten en omgevingsdiensten) voor 3^e ronde VUE voor periode 2022-2023, in totaal € 9,5 mln.. Voor Utrecht in totaal € 665K
 - Regio ODRU: € 285K
 - Regio RUD Utrecht: € 380K
 - Gericht op bevoegd gezag in staat stellen om de toezichts- en handhavingstaken op het gebied van energiebesparings- en informatieplicht te intensiveren
 - Middelen voor inzet van externe specialisten (begeleiding & sturing door gemeente/OD voor eigen rekening)
- **SPUK Toezicht & Handhaving Energiebesparingsplicht**
 - Uitkering aan Omgevingsdiensten voor periode 2022-2026, in totaal € 54 mln.. Voor Utrecht:
 - Regio ODRU: € 1,35 mln. (gem per jaar: € 260K tot € 281K)
 - Regio RUD Utrecht: € 1,91 mln. (gem per jaar: € 345 tot € 419K)
 - Totaal Utrecht : € 3,26 mln. (gem per jaar: € 605 tot € 700K)
 - Gericht op extra capaciteit voor toezicht en handhaving realiseren
- **SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed**
 - Uitkering aan provincies voor periode 2020-2021 (1^e tranche, € 24 mln.) en 2022-2024 (2^e tranche, € 17 mln.). Voor Utrecht:
 - 2020-2021: € 2 mln.
 - 2022-2024: € 2,39 mln. om 141 vastgoedeigenaren te begeleiden.
 - Gericht op opzet en uitvoering van ontzorgingsprogramma voor maatschappelijk vastgoedeigenaren
- **SPUK Interbestuurlijk programma VTH**
 - Uitkering aan Omgevingsdiensten voor periode 2022-2023, in totaal € 15 mln.. Voor Utrecht € 0,9 mln. (voor beide regio's /omgevingsdiensten: € 0,45 mln.)
 - Gericht op capaciteit voor uitvoeren van acties uit Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel. Niet specifiek voor energiebesparing maar voor ondersteunende activiteiten zoals implementatie LHS, verbeteren informatie-uitwisseling en -voorziening

Uitvoeringskosten Klimaatakkoord voor gemeenten en provincies (1)

- **Uitvoeringskosten Klimaatakkoord**

- Beleidsprogramma EZK richt zich op sectoren gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en natuur en elektriciteit
- Instelling Klimaatfonds tot 2030 naast bestaande klimaatregeling. Deel wordt al in 2023 ingezet
- Advies van Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) inzake uitvoeringslasten voor gemeenten: € 450 miljoen in 2022 tot € 599 miljoen in 2024

Taken voor gemeenten

Overkoepelend	1.1 Monitoren en herijken RES	1.2 Vergoeden planschade			
Gebouwde omgeving	2.1 Opstellen wijkuitvoeringsplan	2.2 Uitvoeren wijkuitvoeringsplan, begeleiden bewoners	2.3 Samenwerken met corporaties en VvE's	2.4 Vergunningverlening, handhaven, toezicht	
Gebouwde omgeving	2.5 Verzorgen gemeentebrede communicatie (energieloket)	2.6 Verduurzamen eigen vastgoed	2.7 Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	2.8 Verduurzamen overige utiliteitsbouw	2.9 Monitoren en herijken transitievisie warmte
Mobiliteit	3.1 Onderzoeken energiebehoefte laadinfra	3.2 Aansluiten bij regionale aanbesteding laadinfra	3.3 Opstellen regionaal programma emissieloos	3.4 Vormgeven zero-emissiezones*	3.5 Handhaven zero-emissiezones*
Mobiliteit	3.6 Extra aanpassen stedelijke infrastructuur	3.7 Stimuleren deelconcepten	3.8 Verduurzamen eigen mobiliteit	3.9 Klimaatneutraal inkopen Grond-Weg- Waterwerken	3.10 Handhaven CO ₂ norm mobiliteit
Industrie	4.1 Handhaven CO ₂ -besparingsplicht				
Landbouw	5.1 Aansluiten bij progr. veenweidegebied	5.2 Ondersteunen landbouwbedrijven	5.3 Vergroten areaal natuur (ook op eigen grond)	5.4 Aanpakken voedselverspilling	
Elektriciteit	6.1 Stimuleren zonneweides	6.2 Stimuleren windparken			
Ondersteunende processen	7.1 HR	7.2 Faciliteir en ICT	7.3 Juridische zaken	7.4 Financiën en control	7.5 Implementatiekosten

Taken voor provincies

Overkoepelend	1.1 Monitoren en herijken RES	1.2 Vergoeden planschade			
Gebouwde omgeving	2.1 Ontwikkelen warmtebronnen	2.2 Verduurzamen eigen vastgoed			
Mobiliteit	3.1 Aanwijzen locaties snellaadinfra	3.2 Aanbesteden laadpunten	3.3 Inzetten eigen infra voor energieopwekking	3.4 Klimaatneutraal inkopen Grond-Weg- Waterwerken	3.5 Inrichten en versterken reg. mobiliteitsplatform
Mobiliteit	3.6 Opstellen regionaal programma emissieloos	3.7 Faciliteren zero-emissie busvervoer	3.8 Stimuleren deelconcepten	3.9 Verduurzamen eigen mobiliteit	3.10 Aanpakken onderwinstijden en hyperspits
Mobiliteit	3.11 Handhaven CO ₂ norm mobiliteit				
Industrie	4.1 Handhaven verbreding energiebesparingsplicht	4.2 Verlenen vergunningen CO ₂ -maatregelen	4.3 Inpassen warmtenetten in infrastructuur		
Landbouw	5.1 Uitvoeren en monitoren progr. veenweidegebied	5.2 Ondersteunen landbouwbedrijven	5.3 Voeren van klimaatgericht natuurbeleid		
Elektriciteit	6.1 Stimuleren zonneweides	6.2 Stimuleren windparken			
Ondersteunende processen	7.1 HR	7.2 Faciliteir en ICT	7.3 Juridische zaken	7.4 Financiën en control	7.5 Implementatiekosten

Uitvoeringskosten Klimaatakkoord voor gemeenten en provincies (2)

- **Decentralisatie-uitkering 2022 Uitvoeringskosten klimaatakkoord**
 - Overbruggingsbudget voor gemeenten in 2022, in totaal € 112,5 mln..
Voor Utrecht € 8,8 mln.:
 - Regio ODRU: € 4,12 mln.
 - Regio RUD Utrecht: € 4,68 mln.
 - Gericht op uitvoering van klimaat- en energiebeleid.
- **Uitvoeringskosten klimaatakkoord 2023 e.v. (Rijksbegroting)**
 1. **Aanscherping energiebesparingsplicht bedrijven** (CO2 besparingsplicht, actualisatie Erkende maatregelenlijst (EML) Activiteiten, verbreding naar EML Gebouwen en intensivering van monitoring en toezicht.
 2. **Handhaving energielabel C Kantoren.** Voor handhaving is in 2023 een bedrag van € 435 mln. beschikbaar en € 150 mln. in 2024 en 2025.
 3. **Verduurzaming maatschappelijk vastgoed.** Het Kabinet stelt extra middelen ter beschikking (€ 340 mln.).
 4. **Ontzorgingsprogramma voor MKB start in 2023.**

Huidige Utrechtse stimuleringsregelingen energiebesparing / -toezicht voor overheden

- **Uitvoeringsverordening subsidie Energietransitie (USET) provincie Utrecht**
 - Programma Energietransitie 2020-2025
 - Subsidie voor omgevingsdiensten, gemeenten, energiecoöperaties en samenwerkingsverbanden van ondernemingen voor periode 2021-2025, in totaal € 6 mln.
 - Gericht op projecten door laatste financiering van collectieve oplossingen en opschaling van de Energietransitie
 - 5 pijlers waaronder energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties
 - Ontwikkeling van dienstverlening m.b.t. VTH. Maximaal 75% van het totaal aan subsidiabele kosten, tot een maximum van € 50.000.
 - Energiescans. Maximaal 50% van het totaal aan subsidiabele kosten met een maximum van € 100.0000.

Online vragenlijst

Doel / Opzet

- Alle Utrechtse gemeenten in de gelegenheid te stellen input te leveren.
- Aanvullend op interviewgesprekken
- Vragenlijst uitgezet onder gemeenten waarmee geen interviewgesprek is gehouden
- Online via Lime Survey

Vragen

1. Heeft uw gemeente een ambitie / een doelstelling geformuleerd voor energiebesparing bij bedrijven?
2. Op welke manier stimuleert uw gemeente de energiebesparing bij bedrijven?
3. Heeft uw gemeente een ambitie / een doelstelling geformuleerd voor het energietoezicht bij bedrijven?
4. Energietoezicht bij bedrijven levert een belangrijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente. In hoeverre bent u eens met deze stelling?
5. Wat is uw oordeel over de bereikte resultaten tot nu toe van het uitgevoerde energietoezicht bij bedrijven?
6. Wat is uw oordeel over de huidige uitvoering / aanpak van het energietoezicht bij bedrijven?
7. Welke suggesties heeft u om de uitvoering / aanpak van het energietoezicht

(nog) effectiever en/of efficiënter te maken?

8. Onderschrijft u de ambitie dat in 2030 alle bedrijven minimaal voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht?
9. Is uw gemeente ook bereid extra controles uit te zetten bij de Omgevingsdienst om ervoor te zorgen dat alle bedrijven ook voor 2030 minimaal voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht?
10. Wat heeft uw gemeente nodig voor opschaling / versnelling van het gemeentelijk toezicht?
11. Welke rol of taak kan (of moet) de provincie Utrecht vervullen in opschaling / versnelling van gemeentelijk toezicht?
12. Wat kan (of moet) de provincie Utrecht eventueel doen om samenwerking bij energietoezicht / energiebesparing van te bevorderen?
13. Als de provincie Utrecht een subsidieregeling (met cofinanciering) zou instellen, is de gemeente bereid tot extra financiering voor de uitvoering van energietoezicht?

Respons

- Aantal gemeenten benaderd met vragenlijst:
 - Gemeenten die niet deelnamen aan interviews: 12 gemeenten
 - Gemeenten die wel deelnamen aan interviews: 10 gemeenten
- Aantal respondenten: 9 (40% respons)